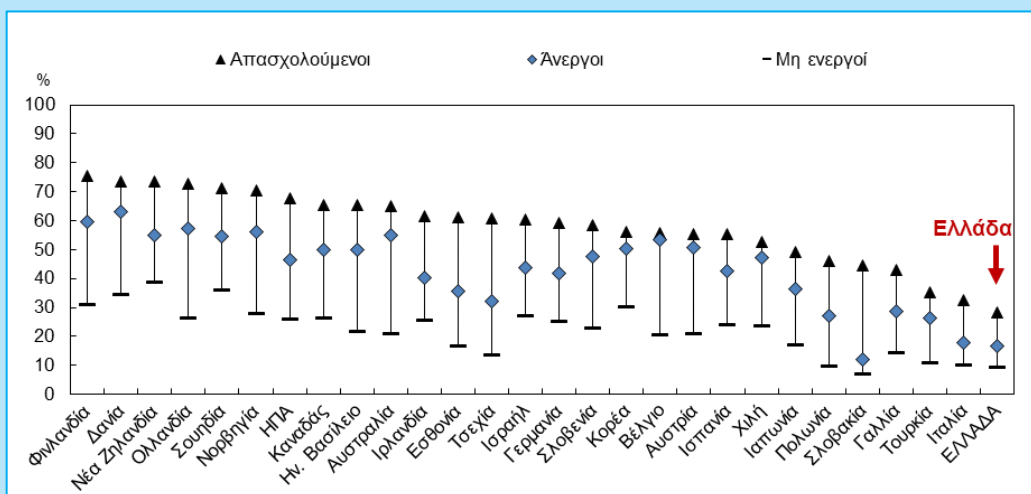

Η Ελλάδα ανακάμπτει, χωρίς όμως τις δεξιότητες για εξωστρεφή ανάπτυξη!

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- Στην ελληνική οικονομία, η ανάγκη μεγαλύτερης εξωστρέφειας, δηλαδή επέκτασης της μεταποίησης που εξάγει και υποκαθιστά εισαγωγές, είναι αδήριτη. Αυτό σημαίνει μεγαλύτερη εξειδίκευση σε προηγμένους τεχνολογικά κλάδους μέσω καλλιέργειας γνωστικών δεξιοτήτων και δεξιοτήτων παροχής έργου στο εργατικό δυναμικό και τον πληθυσμό γενικότερα, καθώς και μεγαλύτερη ενσωμάτωση της χώρας μας σε ένα παραγωγικό και εκπαιδευτικό σύστημα που είναι de facto διεθνοποιημένο. Η επίκληση της εθνικής αναπτυξιακής στρατηγικής στην παραγωγικότητα, την καινοτομία, κλπ. είναι λόγια κενού περιεχομένου χωρίς η χώρα να διαθέτει τις ανάλογες δεξιότητες. Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ (OECD [Skills Outlook 2017](#)), η Ελλάδα υστερεί δραματικά σε σχέση με άλλες χώρες στη συμμετοχή σε διεθνείς αλυσίδες αξίας και οι Έλληνες δεν έχουμε τις δεξιότητες που απαιτούνται για να αποκτήσει η οικονομία μεγαλύτερη εξωστρέφεια. Και βεβαίως, η ανάπτυξη δεξιοτήτων μέσω εκπαίδευσης και κατάρτισης δεν είναι μόνο θέμα επάρκειας κρατικών πόρων. Είναι περισσότερο θέμα οικονομικής ευρωστίας, μιας οικονομίας που αναπτύσσεται ταχύρρυθμα και όχι υποτονικά, λόγω των ποικίλων διαρθρωτικών εμποδίων στην ανάληψη οικονομικής και επενδυτικής δραστηριότητας. Μόνο σε μια οικονομία που οι επιχειρήσεις επενδύουν, πληρώνουν καλούς μισθούς και ζητούν εργαζόμενους με δεξιότητες, δημιουργούνται παράπλευρα και οι κατάλληλες δομές εκπαίδευσης και κατάρτισης του εργατικού δυναμικού. Προς τον σκοπό αυτό, το κράτος, οι εργοδότες, τα συνδικάτα και οι φορείς εκπαίδευσης και κατάρτισης απαιτείται να συνεργάζονται ώστε να παρέχονται ευκαιρίες κατάρτισης στους εργαζόμενους στη δουλειά τους και επανακατάρτισης σε ενήλικους που χρειάζονται νέες δεξιότητες. Προϋπόθεση, βεβαίως, είναι τα σχολεία και τα πανεπιστήμια να προσφέρουν υψηλές γνωστικές δεξιότητες σε μαθητές και φοιτητές. Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα παρέχει γερές γνωσιακές βάσεις υστερεί όμως σε οργάνωση, εξωστρέφεια, αξιολόγηση και σε μηχανισμούς διασύνδεσης με την αγορά εργασίας ώστε να κατανοεί τις ανάγκες και να παρέχει τις κατάλληλες δεξιότητες. Οι Έλληνες είμαστε ευέλικτοι και προσαρμοστικοί, ιδίως όταν λειτουργούμε σε συνθήκες πιο οργανωμένων εκπαιδευτικών και εργασιακών δομών, όπως [αποδεικνύει η επιτυχία των Ελλήνων πανεπιστημιακών στις ΗΠΑ](#) αλλά και ικανοί να υπερβούμε προκλήσεις, όπως αποδεικνύεται από τις από τις πολυπληθείς ετεροαναφορές σε επιστημονικές δημοσιεύσεις Ελλήνων πανεπιστημιακών που καταγράφει ο [IOBE](#). Η δημόσια παιδεία λειτουργήσε παλαιότερα ως μοχλός κοινωνικής κινητικότητας για μια μεγάλη μερίδα του ελληνικού πληθυσμού. Η αδυναμία της ωστόσο να προσαρμοστεί στις νέες απαιτήσεις, της στερεί σταδιακά αυτή την ιδιότητα. Για να επιτελέσει ξανά αυτό το ρόλο απαιτείται να δοθεί μεγαλύτερη ελευθερία στις εκπαιδευτικές δομές, να ενσωματώσει εργαλεία αξιολόγησης, να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του σήμερα επενδύοντας στη συνεργασία με την αγορά. Μόνο έτσι θα πάψει να οδηγεί από την πίσω πόρτα τους μαθητές/φοιτητές, και τους φορολογούμενους γονείς τους που ήδη πληρώνουν ακριβά τη δημόσια παιδεία, στα φροντιστήρια και την ιδιωτική εκπαίδευση (€3,7 δισ. επιπλέον των €5,6 δισ. του προϋπολογισμού για το 2014, σύμφωνα με τη [ΓΣΕΕ](#)).
- Οι εξαγωγές και η βιομηχανική παραγωγή χωρίς καύσιμα τον Αύγουστο συνέχισαν τη δυναμική τους πορεία που είχαν από τις αρχές του έτους, την ώρα που οι εισπράξεις από τον τουρισμό κινούνται και αυτές δυναμικά προσεγγίζοντας εκ νέου τα επίπεδα του 2015. Ανάκαμψη υπάρχει και στις εισπράξεις από υπηρεσίες μεταφορών, με την επίπτωση από την επιβολή των capital controls να έχει απορροφηθεί κατά ένα μέρος τουλάχιστον. Οι εγγεγραμμένοι στον ΟΑΕΔ άνεργοι κάτω των 12 μηνών που αναζητούν εργασία υποχωρούν σημαντικά κατά το μήνα Σεπτέμβριο, την ίδια ώρα όμως οι μακροχρόνια άνεργοι δεν ακολουθούν αντίστοιχη πτωτική τάση. Η εκτέλεση του προϋπολογισμού καθορίζεται από τις μεγάλες επιστροφές φόρων, που όμως οφείλονται σε μεγάλο βαθμό σε τεχνικούς λόγους που ενισχύουν την επίπτωση από την επιταχυνόμενη υλοποίηση σχετικής μνημονιακής δέσμευσης. Την ίδια ώρα κρίσιμα οργανικά έσοδα δείχνουν μια διακριτική βελτίωση και η συγκράτηση δαπανών όπως των επενδύσεων διασφαλίζουν την επίτευξη του στόχου για το πλεόνασμα.

Βρες τη χώρα με τη μικρή εξωστρέφεια και τη μεγάλη ανεργία!

Συμμετοχή ενηλίκων σε προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης κατά κατάσταση απασχόλησης:

Συμμετοχή ατόμων ηλικίας 25-64 ετών, 2012 ή 2015
(ΟΟΣΑ, [Skills Outlook 2017](#))

Σημ.: Τα στοιχεία για την Ελλάδα, τη Χιλή, το Ισραήλ, τη Νέα Ζηλανδία, τη Σλοβενία και την Τουρκία αναφέρονται στο 2015. Τα στοιχεία για τις υπόλοιπες χώρες αναφέρονται στο 2012.

Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Μιχάλης Μασουράκης
Chief Economist

E: mmassourakis@sev.org.gr
T: +30 211 500 6104

Μιχάλης Μητσόπουλος
Senior Advisor

E: mmtsopoulos@sev.org.gr
T: +30 211 500 6157

Θανάσης Πρίντσιπας
Associate Advisor

E: printsipas@sev.org.gr
T: +30 211 500 6176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

Με την ευγενική χορηγία:

Δεξιότητες και εξωστρέφεια

Οι χώρες που είναι πιο καλά ενσωματωμένες στην παγκόσμια οικονομία φαίνεται να διαθέτουν και εργατικό δυναμικό υψηλών δεξιοτήτων, που είναι πίσω από την παραγωγική διαδικασία και στηρίζει εν δυνάμει, αφενός τη συμμετοχή σε διεθνείς αλυσίδες αξίας και αφετέρου την εξειδίκευση της οικονομίας στους πλέον προηγμένους τεχνολογικά κλάδους. Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ ([OECD Skills Outlook 2017](#)),

- Για την ενσωμάτωση στις παγκόσμιες αγορές και τις διεθνείς αλυσίδες αξίας όλες οι επιχειρήσεις χρειάζονται εργαζόμενους με ισχυρές γνωστικές δεξιότητες (γραμματικές και μαθηματικές γνώσεις και ικανότητα επίλυσης προβλημάτων), διοικητικές και επικοινωνιακές ικανότητες, καθώς και μαθησιακές δυνατότητες.
- Για την εξειδίκευση στους πλέον προηγμένους τεχνολογικούς κλάδους, απαιτούνται εργαζόμενοι και με καλές κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες (ικανότητες διοίκησης, επικοινωνίας και αυτό-οργάνωσης), καθώς και ικανότητας ολοκλήρωσης μιας μακράς ακολουθίας εργασιακών καθηκόντων.
- Για να μη μεταναστεύουν επιχειρήσεις σε άλλες χώρες, η χώρα και οι επιχειρήσεις πρέπει να επενδύουν στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των εργαζομένων. Όταν οι εργαζόμενοι έχουν τα απαραίτητα προσόντα, μπορούν να εξελίσσονται στη δουλειά τους και να προσαρμόζονται πιο εύκολα στις μεταβαλλόμενες ανάγκες.
- Οι περισσότερο μορφωμένοι εργαζόμενοι έχουν δουλειές υψηλότερης ποιότητας απ' ό,τι οι λιγότερο μορφωμένοι
- Πάρα πολλοί εργαζόμενοι στερούνται των δεξιοτήτων που απαιτούνται σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία. Πάνω από 200 εκατ. ενήλικες στις χώρες του ΟΟΣΑ (1 στους 4) έχουν χαμηλές γραμματικές και μαθηματικές δεξιότητες και το 60% από αυτούς δεν έχουν κανένα από αυτά τα δύο είδη δεξιοτήτων.
- Οι διάφορες χώρες έχουν ανάγκη να επενδύουν σε δεξιότητες, όχι μόνο για να βοηθούν όσους εισέρχονται στην αγορά εργασίας και να τους

προστατεύουν από πιθανή απώλεια της δουλειάς τους και την κακή ποιότητα συνθηκών εργασίας, αλλά και για να βελτιώνουν τη διεθνή ανταγωνιστικότητα της χώρας και, έτσι, να μπορούν να προοδεύουν μέσα σε ένα διασυνδεδεμένο κόσμο.

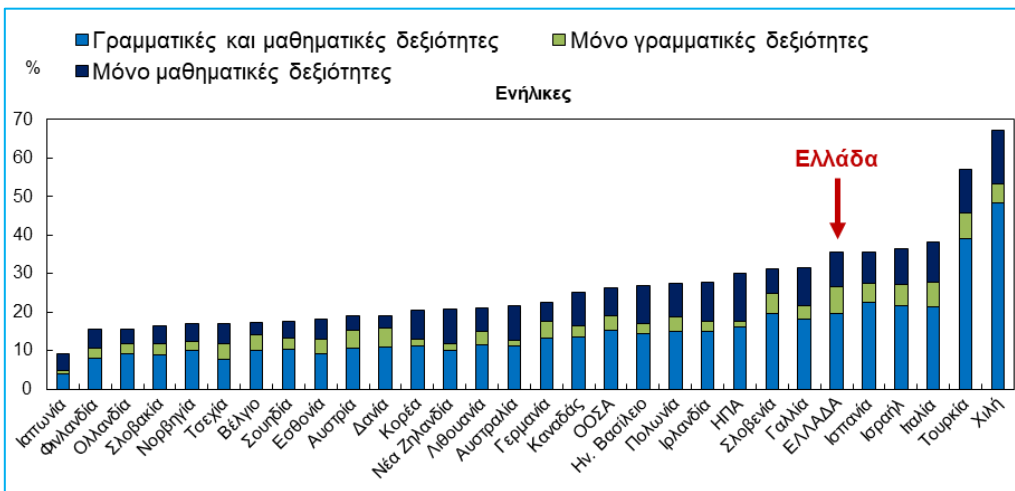
- Τα τελευταία 15 χρόνια, χώρες όπως η Κορέα και η Πολωνία έχουν σημειώσει πρόοδο στη συμμετοχή τους σε διεθνείς αλυσίδες αξίας και την εξειδίκευση σε τεχνολογικά προηγμένους κλάδους, βελτιώνοντας τις δεξιότητες των εργαζομένων τους και την οικονομική και κοινωνική τους κατάσταση.
- Η Χιλή και η Τουρκία έχουν σημαντικά αυξήσει τη συμμετοχή τους σε διεθνείς αλυσίδες αξίας, έχουν αναπτύξει τις δεξιότητες που απαιτούνται για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις στις διεθνείς αλυσίδες αξίας και έχουν πετύχει μεγάλη αύξηση της απασχόλησης. Οι δεξιότητες των πληθυσμών τους, όμως, δεν συνάδουν παρά σε μικρό βαθμό με τις απαιτήσεις των τεχνολογικά προηγμένων κλάδων, που εξηγεί εν μέρει την αδυναμία τους να εξειδικευθούν σε αυτούς τους κλάδους.
- Η Γερμανία και οι ΗΠΑ έχουν μεγάλη συμμετοχή στις διεθνείς αλυσίδες αξίας. Στη Γερμανία, οι δεξιότητες του πληθυσμού είναι εναρμονισμένες με τις βιομηχανικές εξειδικεύσεις της χώρας, κάτι που δεν ισχύει στον ίδιο βαθμό στις ΗΠΑ.
- Τέλος, κάποιες χώρες όπως η Ελλάδα, και σε μικρότερο βαθμό το Βέλγιο, δεν εμφανίζουν μεγάλη ενσωμάτωση στην παγκόσμια οικονομία, δεν έχουν βελτιώσει τις δεξιότητες του πληθυσμού τους και δεν έχουν ωφεληθεί από τις διεθνείς αλυσίδες αξίας ως πηγή οικονομικής ανάπτυξης.
- Για να ωφεληθούν από τις διεθνείς αλυσίδες αξίας, οι χώρες πρέπει να επενδύουν στην εκπαίδευση και κατάρτιση, να αξιοποιούν με καλύτερο τρόπο τις δεξιότητες των πληθυσμών τους, να συντονίζουν καλύτερα τις πολιτικές δεξιοτήτων που ακολουθούν, και να εναρμονίσουν τις πολιτικές αυτές με την ακολουθούμενη βιομηχανική και εξαγωγική πολιτική.

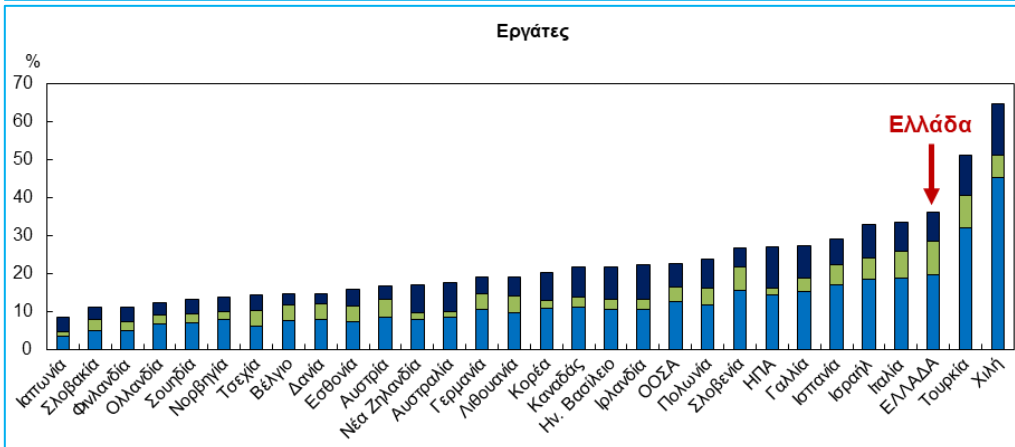
Η Ελλάδα κατατάσσεται εν γένει στις χώρες με μεγάλα εν γένει ποσοστά ενηλίκων και εργαζομένων με χαμηλές δεξιότητες (στο κατώτερο 25% των χωρών του ΟΟΣΑ), ενώ δεν διαθέτει τις δεξιότητες που θα της επέτρεπαν να εξειδικευθεί σε τεχνολογικά προηγμένους κλάδους.

Με βάση τις διαπιστώσεις αυτές, ας δούμε στη συνέχεια ποια είναι η κατάσταση στην Ελλάδα. Όσον αφορά στις δεξιότητες του ελληνικού πληθυσμού, αλλά και ειδικότερα του εργατικού δυναμικού, η Ελλάδα κατατάσσεται εν γένει στις χώρες με μεγάλα ποσοστά ενηλίκων και εργαζομένων με χαμηλές δεξιότητες (στο

κατώτερο 25% των χωρών του ΟΟΣΑ), ενώ δεν διαθέτει τις δεξιότητες που θα της επέτρεπαν να εξειδικευθεί σε τεχνολογικά προηγμένους κλάδους. Στο Διάγραμμα Δ01 παρατίθενται σχετικά στοιχεία (2015), που δείχνουν ότι ένα σχετικά μεγαλύτερο ποσοστό ενηλίκων και εργαζομένων λαμβάνουν τη χαμηλότερη βαθμολόγηση (1 με άριστα το 5) στη συνολική αξιολόγηση των γραμματικών και των μαθηματικών τους δεξιοτήτων. Από τις βασικές γνωστικές δεξιότητες που απαιτούνται στη σύγχρονη οικονομία (γραμματικές δεξιότητες, μαθηματικές δεξιότητες και δεξιότητες στην επίλυση προβλημάτων σε τεχνολογικά προηγμένο περιβάλλον εργασίας), οι Έλληνες ενήλικοι κατατάσσονται τρίτοι από το τέλος των χωρών του ΟΟΣΑ στις γραμματικές δεξιότητες και στις δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων, και πέμπτοι από το τέλος στις μαθηματικές δεξιότητες (Διάγραμμα Δ02).

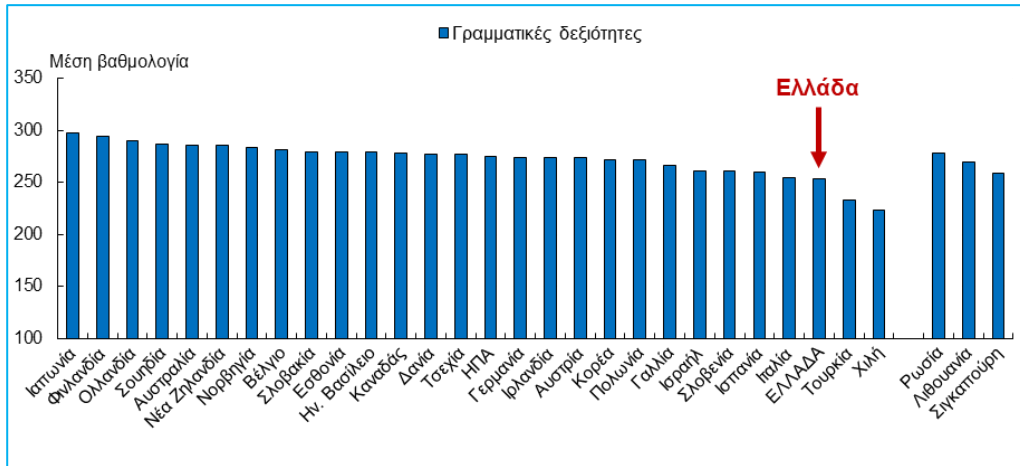

Δ01: Αναλογία ατόμων με χαμηλή απόδοση σε γραμματικές και μαθηματικές δεξιότητες (ΟΟΣΑ, Skills Outlook 2017)

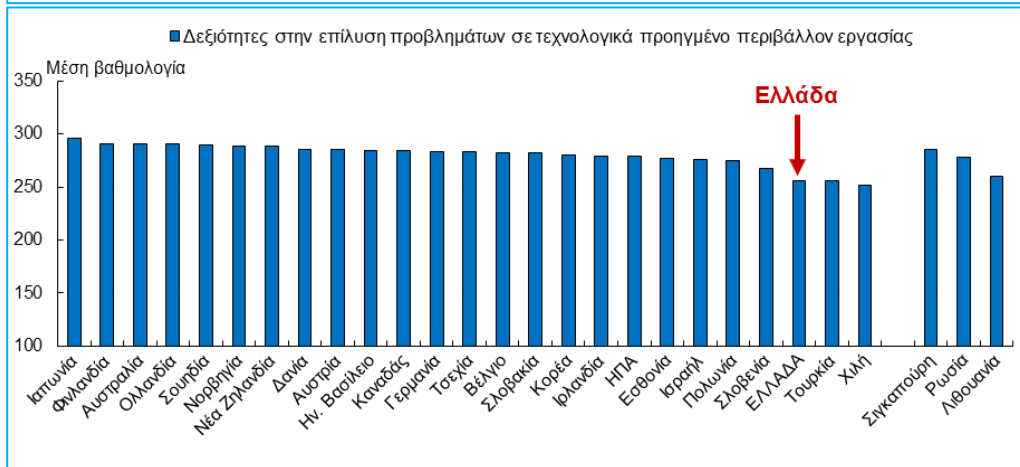
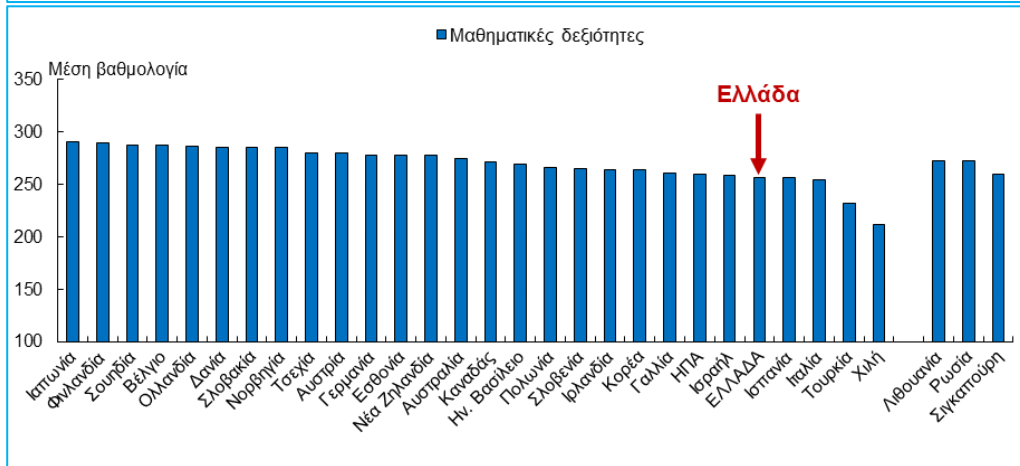

Οι Έλληνες εργαζόμενοι διαθέτουν υψηλές δεξιότητες μάρκετινγκ και λογιστικής (τέταρτοι στον ΟΟΣΑ).

Δ02: Δεξιότητες εργαζομένων από την έρευνα για τις δεξιότητες των ενηλίκων (ΟΟΣΑ, [Skills Outlook 2017](#))

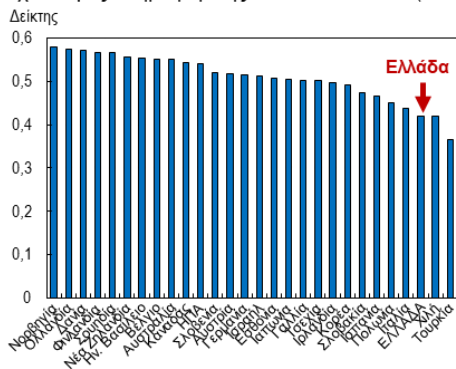

Οι επιδόσεις τους, όμως, στη διοίκηση και επικοινωνία (τέταρτοι από το τέλος) και τις οργανωτικές δεξιότητες (τελευταίοι), δεν είναι καλές.

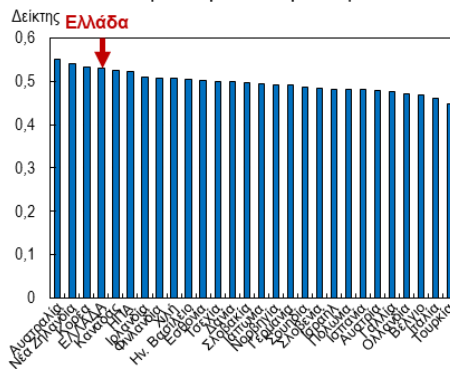
Στο διάγραμμα **Δ03**, παρατίθενται στοιχεία για τις δεξιότητες παροχής έργου των Ελλήνων εργαζομένων σε διάφορους τομείς. Οι Έλληνες εργαζόμενοι διαθέτουν υψηλές δεξιότητες μάρκετινγκ και λογιστικής (τέταρτοι στον ΟΟΣΑ). Το γεγονός αυτό αντανακλά τη διόγκωση των κλάδων μη διεθνώς εμπορεύσιμων κλάδων και την ύπαρξη πληθώρας μικρών ατομικών επιχειρήσεων και αυτοαπασχολούμενων, καθώς και ειδικότερα την ενασχόληση του πληθυσμού σε

Δ03: Δεξιότητες εργαζομένων (ΟΟΣΑ, [Skills Outlook 2017](#))

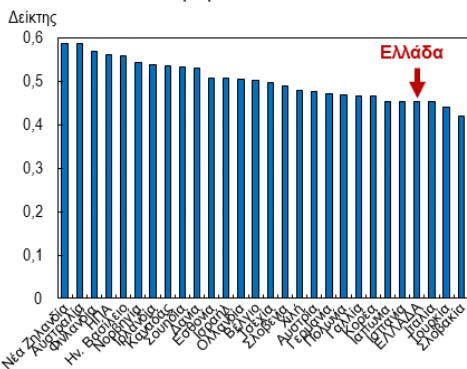
■ Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ)

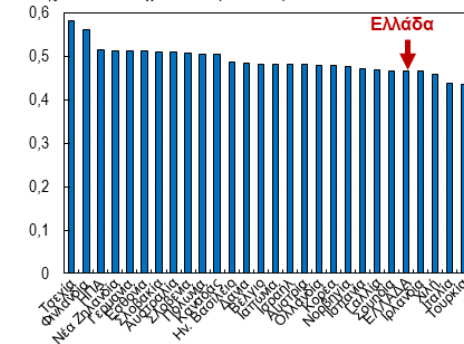
■ Μάρκετινγκ και λογιστική

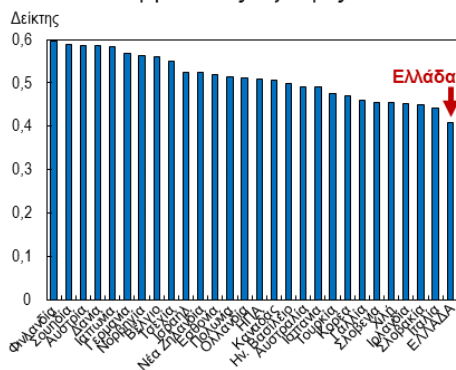
■ Διοίκηση και επικοινωνία

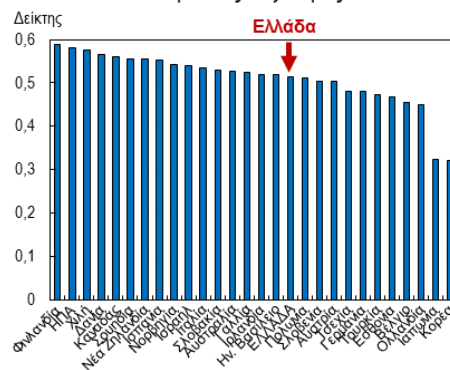
■ Επιστήμες/Τεχνολογία/Μηχανολογία/Μαθηματικά (STEM)

■ Οργανωτικές δεξιότητες

■ Μαθησιακές δεξιότητες

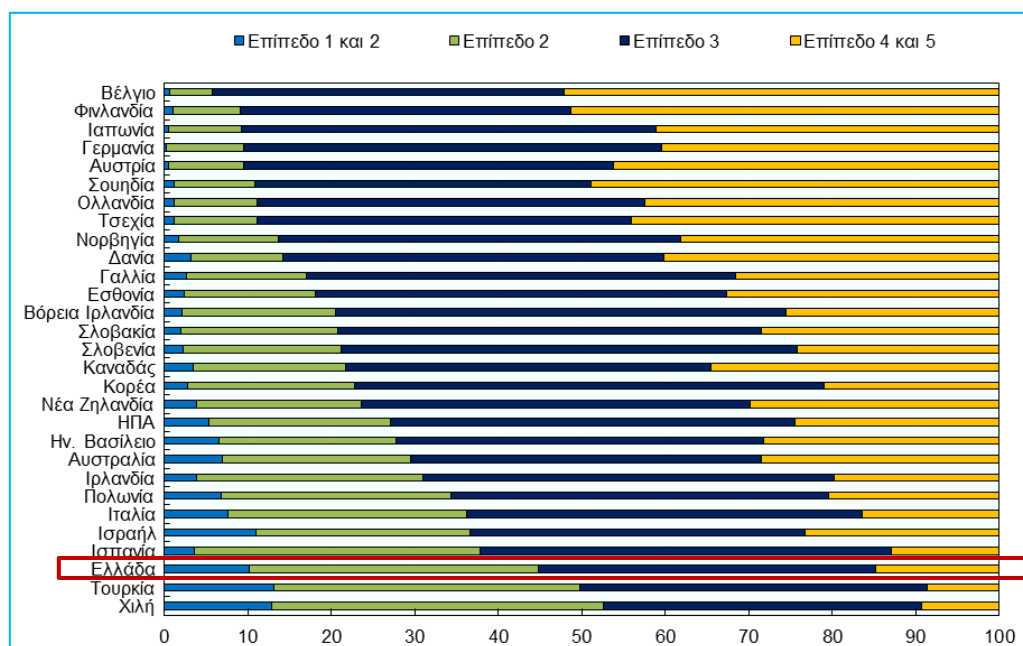

εμπορικές κυρίως δραστηριότητες, τον τουρισμό και τις μεταφορές, όπου συγκεντρώνεται ένα μεγάλο μέρος της απασχόλησης. Οι επιδόσεις τους, όμως, στη διοίκηση και επικοινωνία (τέταρτοι από το τέλος) και τις οργανωτικές δεξιότητες (τελευταίοι), που δεν είναι καλές, ίσως εξηγούν τα αδιέξοδα της επιχειρηματικότητας ανάγκης και τη χαμηλή αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης. Παρ' όλα αυτά, εμφανίζονται σχετικά πρόθυμοι να μάθουν και να αποκτήσουν δεξιότητες (στο μέσο περίπου της κατάταξης των χωρών του ΟΟΣΑ στις μαθησιακές δεξιότητες).

Τέλος, οι δεξιότητες στον τομέα των τεχνολογιών, πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών, καθώς και τους τομείς των φυσικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανολογικής και των μαθηματικών, κατατάσσουν τους Έλληνες εργαζόμενους τρίτους και πέμπτους από το τέλος αντιστοίχως. Από τα στοιχεία αυτά, προκύπτει ανάγλυφα η αποτυχία του ελληνικού συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης να προσδώσει δεξιότητες στους εργαζόμενους που μπορούν να οδηγήσουν σε εξειδίκευση σε τεχνολογικά προηγμένους κλάδους. Οι μαθηματικές δεξιότητες των αποφοίτων 20-34 ετών των ελληνικών πανεπιστημίων, όπως αποτυπώνεται στο Διάγραμμα Δ04, είναι πολύ χαμηλές (τρίτοι από το τέλος). Το 45% περίπου των αποφοίτων έχουν μαθηματικές δεξιότητες κάτω του επιπέδου δύο, όταν

ο μέσος όρος στον ΟΟΣΑ είναι στο 20% των αποφοίτων. Η εικόνα αυτή αποτυπώνει παράπλευρα και την αδυναμία των πανεπιστημιακών πτυχίων να σηματοδοτήσουν την απόκτηση γνώσης και δεξιοτήτων, γεγονός που κάνει την αγορά εργασίας δυσλειτουργική. Πρέπει δηλαδή να ενισχυθεί η αξιοπιστία των πτυχίων.

Οι Έλληνες εργαζόμενοι εμφανίζονται σχετικά πρόθυμοι να μάθουν και να αποκτήσουν δεξιότητες (στο μέσο περίπου της κατάταξης των χωρών του ΟΟΣΑ στις μαθησιακές δεξιότητες).

Δ04: Μαθηματικές δεξιότητες νέων αποφοίτων πανεπιστημίων (ΟΟΣΑ, Skills Outlook 2017)

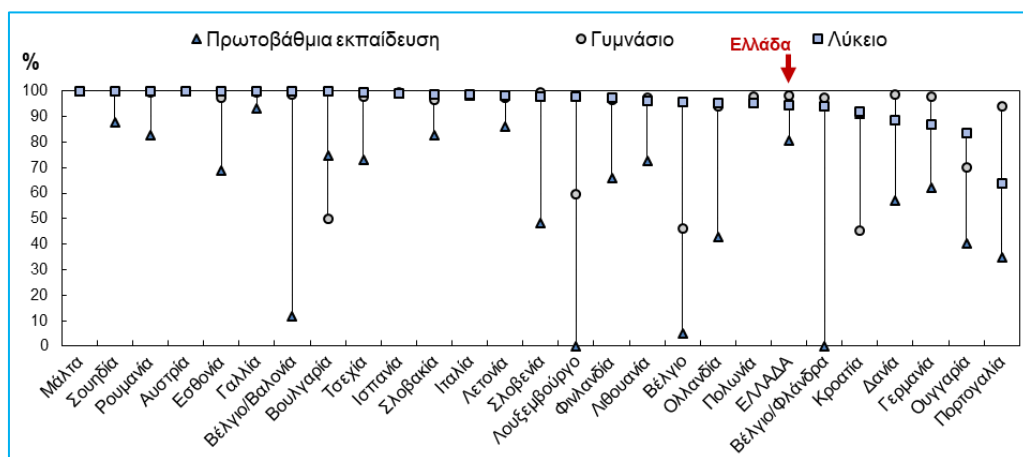
Στην εκμάθηση ξένων γλωσσών, η χώρα μας έχει σχετικά καλές επιδόσεις, με πάνω από εννιά στους δέκα μαθητές γυμνασίου και λυκείου, και πάνω από τρεις στους τέσσερις μαθητές στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση να μαθαίνουν αγγλικά (Δ05). Παρ' όλα αυτά, η Ελλάδα κατατάσσεται έβδομη από το τέλος, καθώς πολλές άλλες χώρες έχουν ακόμη καλύτερες επιδόσεις. Οι ξένες γλώσσες είναι προφανώς από τις δεξιότητες- κλειδιά για έναν εργαζόμενο ο οποίος δραστηριοποιείται σε ένα διεθνοποιημένο εργασιακό περιβάλλον. Και μια χώρα όπου οι εργαζόμενοι κατέχουν ξένες γλώσσες γίνεται πιο ελκυστική σε ξένους επενδυτές. Αλλά προφανώς, η γνώση των αγγλικών δεν φτάνει από μόνη της για να εξειδικευθεί η χώρα σε τεχνολογικά προηγμένους κλάδους.

Οι δεξιότητες στον τομέα των τεχνολογιών, πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών, καθώς και τους τομείς των φυσικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανολογικής και των μαθηματικών, κατατάσσουν τους Έλληνες εργαζόμενους τρίτους και πέμπτους από το τέλος αντιστοίχως.

Στην εκμάθηση ξένων γλωσσών, η χώρα μας έχει σχετικά καλές επιδόσεις, με πάνω

από εννιά στους δέκα μαθητές γυμνασίου και λυκείου, και πάνω από τρεις στους τέσσερις μαθητές στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση να μαθαίνουν αγγλικά.

Στο διάγραμμα Δ06 παρουσιάζονται δείκτες της δυνατότητας μιας χώρας να συμμετέχει σε δίκτυα εκπαίδευσης, καινοτομίας και έρευνας στη διεθνή αρένα. Ο δείκτης «Διεθνής συνεργασία στην έρευνα και την καινοτομία» μετρά κατά χώρα τα επιστημονικά άρθρα και τις εφευρέσεις από διεθνείς ομάδες ερευνητών και τη διεθνή κινητικότητα του επιστημονικού προσωπικού. Ο δείκτης «Ξένοι φοιτητές και εργαζόμενοι υψηλών δεξιοτήτων» μετρά κατά χώρα το μερίδιο των ξένων φοιτητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και το μερίδιο των κατόχων διδακτορικού διπλώματος που έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό. Τέλος, ο δείκτης «Χρηματοδοτικά κίνητρα για διεθνή συνεργασία» μετρά την κρατική και την ιδιωτική δαπάνη Έρευνας και Ανάπτυξης (Ε&Α) που χρηματοδοτείται από το εξωτερικό. Οι επιμέρους κατηγορίες του εν λόγω δείκτη αποτυπώνουν τη δυνατότητα μιας χώρας να προσελκύει επενδύσεις σε Ε&Α από το εξωτερικό. Η χώρα μας είναι όγδοη από το τέλος, στα ίδια περίπου επίπεδα με την Ιταλία και την Ισπανία, με χαρακτηριστικά μικρή συμμετοχή στους ξένους φοιτητές και εργαζομένους υψηλών δεξιοτήτων. Στο διάγραμμα Δ07 παρουσιάζεται το ποσοστό ξένων φοιτητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση κάθε χώρας, είτε σε επίπεδο Μάστερ, είτε σε επίπεδο Διδακτορικού. Η χώρα μας λάμπει δια της

Δ05: Ποσοστό μαθητών στην ΕΕ που μαθαίνουν αγγλικά ως ξένη γλώσσα (ΟΟΣΑ, Skills Outlook 2017)

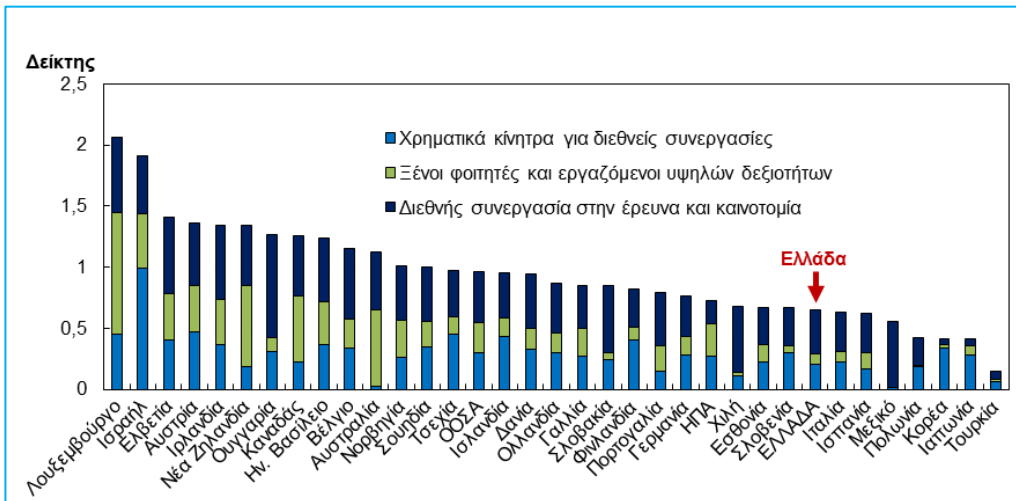

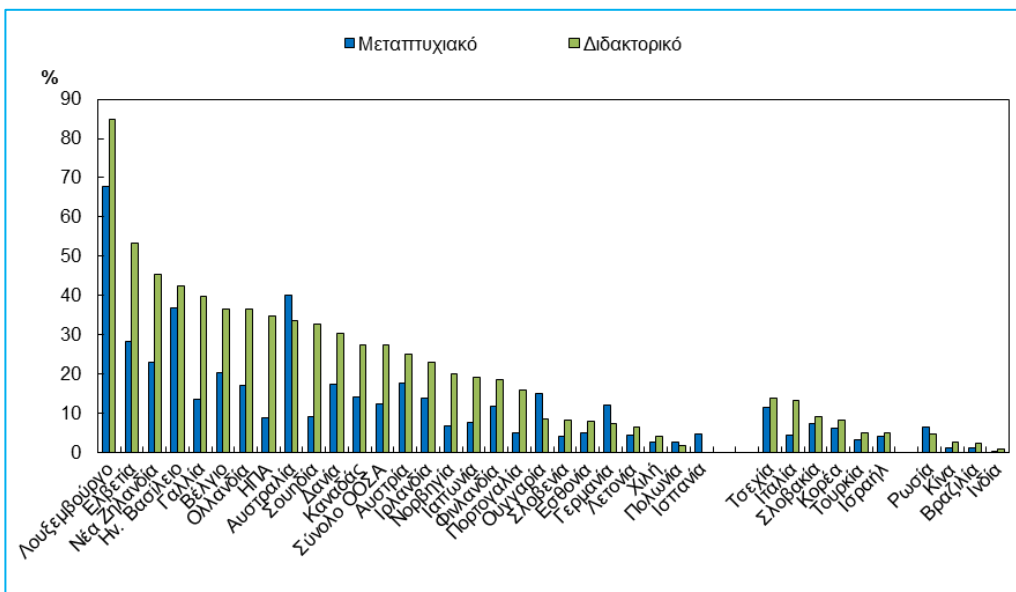
απουσίας της στα στοιχεία αυτά. Βεβαίως, πολλές άλλες χώρες λάμπουν από την παρουσία Ελλήνων φοιτητών που σπουδάζουν στο εξωτερικό, οι οποίοι διαπρέπουν με τις ακαδημαϊκές τους επιδόσεις και τις δημοσιεύσεις του. Τα ελληνικά πανεπιστήμια δεν προσελκύουν ξένους μεταπτυχιακούς φοιτητές καθώς δεν διαθέτουν προγράμματα στην αγγλική γλώσσα (Διάγραμμα Δ08), πέραν του ανιευπιστημονικού, πολλές φορές, κλίματος που διαμορφώνεται από τις φοιτητικές παρατάξεις και εξωγενή προς τα πανεπιστήμια στοιχεία, καθώς και από τα χρηματοδοτικά/ διαχειριστικά αδιέξοδα στην διακυβέρνησή τους λόγω του κρατικού εναγκαλισμού. Ένα άλλο θέμα με το οποίο καταπιάνεται η μελέτη του ΟΟΣΑ αφορά στα εμπόδια που τίθενται στην εκπαίδευση και την κατάρτιση ενηλίκων. Στις περισσότερες χώρες οι εργαζόμενοι με υψηλότερες

δεξιότητες συμμετέχουν σε μεγαλύτερο βαθμό σε εκπαιδευτικά προγράμματα ενηλίκων. Έχει παρατηρηθεί ότι όσοι διαβάζουν στην εργασία τους και εν γένει σε καθημερινή βάση είναι 2,5 φορές πιθανότερο να συμμετάσχουν σε προγράμματα ενηλίκων από εκείνους που δεν διαβάζουν πολύ σε καθημερινή βάση. Επίσης, όσοι έχουν δουλειά συμμετέχουν σε τέτοια προγράμματα πολύ περισσότερο απ' όσους είναι άνεργοι ή μη ενεργοί.

Στο διάγραμμα Δ07 παρουσιάζεται το ποσοστό ξένων φοιτητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση κάθε χώρας, είτε σε επίπεδο Μάστερ, είτε σε επίπεδο Διδακτορικού. Η χώρα μας λάμπει δια της απουσίας της στα

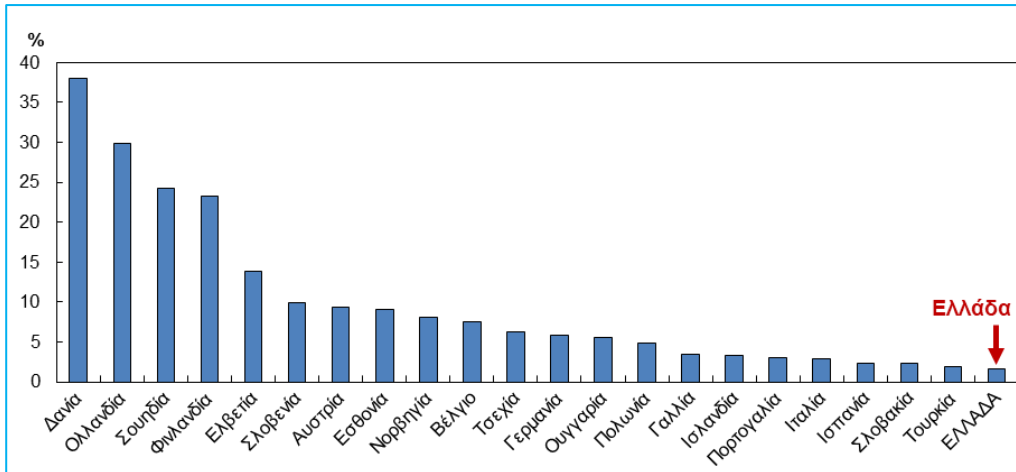

Δ06: Ικανότητα χώρας να συμμετέχει στο παγκόσμιο εκπαιδευτικό σύστημα, σε δίκτυα καινοτομίας και έρευνας (ΟΟΣΑ, Skills Outlook 2017)

Δ07: Ποσοστό ξένων φοιτητών κατά επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΟΟΣΑ, Skills Outlook 2017)

Δ08: Ποσοστό προγραμμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που προσφέρονται στην αγγλική γλώσσα (ΟΟΣΑ, [Skills Outlook 2017](#))

στοιχεία αυτά. Βεβαίως, πολλές άλλες χώρες λάμπουν από την παρουσία Ελλήνων φοιτητών που σπουδάζουν στο εξωτερικό.

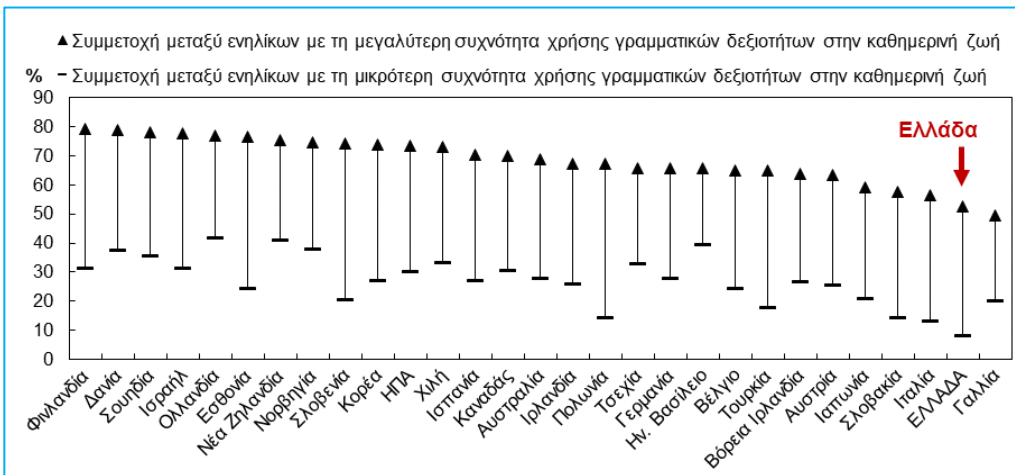
Οι εργαζόμενοι με υψηλότερες δεξιότητες έχουν την ικανότητα να μάθουν νέα πράγματα και να προωθήσουν, έτσι, την καριέρα τους βελτιώνοντας τις δεξιότητές τους. Αντίθετα, οι εργαζόμενοι με χαμηλές δεξιότητες και, κυρίως, οι άνεργοι τείνουν να μη συμμετέχουν σε προγράμματα για εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων, και, ως εκ τούτου, όχι μόνο δεν βελτιώνουν τις δεξιότητές τους αλλά και αισθάνονται παγιδευμένοι καθώς η καριέρα τους δεν οδηγεί σε υψηλότερα επίπεδα ευθύνης και αμοιβών. Στο διάγραμμα Δ09 και στο διάγραμμα της 1ης δελίδας κατατάσσονται οι χώρες του ΟΟΣΑ με βάση τη συμμετοχή σε προγράμματα ενηλίκων ατόμων που διαβάζουν πολύ ή λίγο στην καθημερινότητά τους και ατόμων που δουλεύουν ή είναι άνεργοι (ή και μη ενεργοί). Η Ελλάδα στις κατατάξεις αυτές βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις μαζί με την Ιταλία και τη Γαλλία. Το εύρημα αυτό αιφνιδιάζει. Ίσως εξηγείται από το γεγονός ότι και οι τρεις αυτές χώρες είναι χώρες με στρεβλώσεις στις αγορές εργασίας και χώρες, κατά κανόνα, υψηλής προστασίας των «εντός των τειχών», αυτών δηλαδή που είναι απασχολούμενοι και προστατεύονται ποικιλοτρόπως λόγω ισχυρών συνδικάτων ή θεσμικού πλαισίου ή μόνιμης απασχόλησης στο δημόσιο τομέα, κ.ο.κ.

Τα ελληνικά πανεπιστήμια δεν προσελκύουν ξένους μεταπτυχιακούς φοιτητές καθώς δεν διαθέτουν προγράμματα στην αγγλική γλώσσα πέραν του αντιεπιστημονικού, πολλές φορές, κλίματος που διαμορφώνεται από τις φοιτητικές παρατάξεις και εξωγενή προς τα πανεπιστήμια στοιχεία, καθώς και από τα χρηματοδοτικά/ διαχειριστικά αδιέξοδα στην διακυβέρνησή τους λόγω του κρατικού εναγκαλισμού.

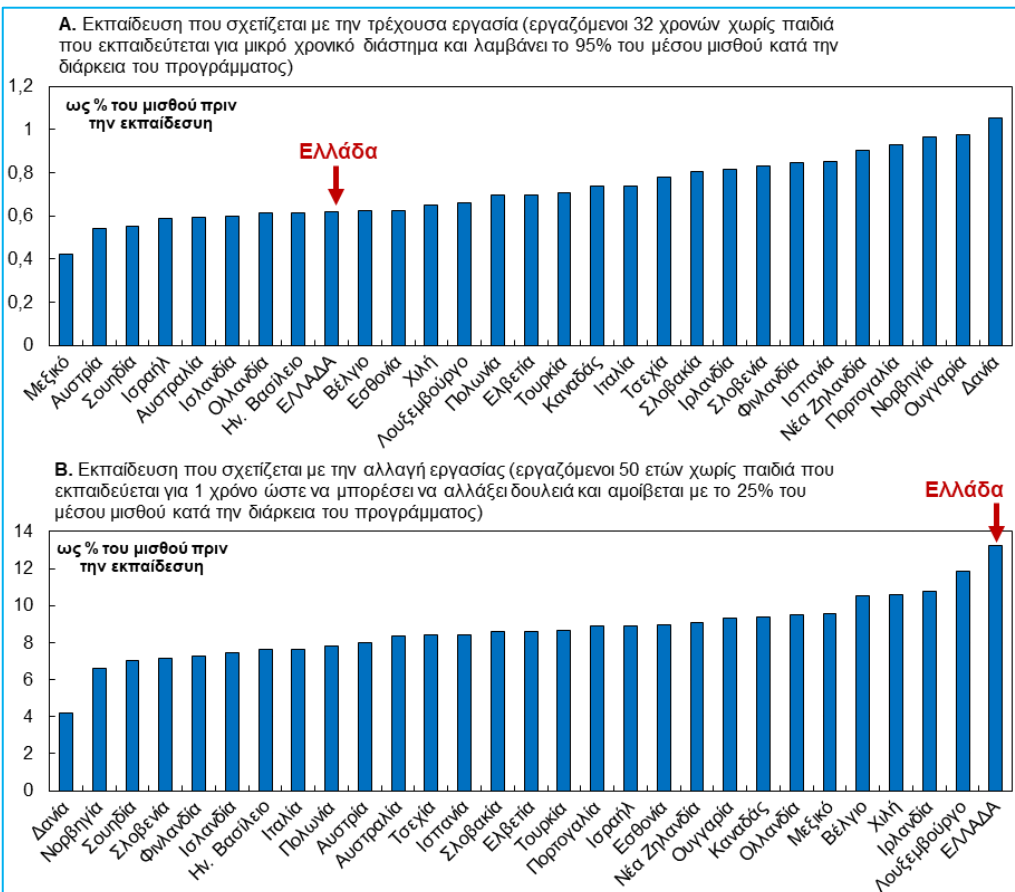

Η επιλογή να παρακολουθήσει κάποιος προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης σχετίζεται, επίσης, με την αύξηση του εισοδήματος που πρέπει να επιτευχθεί ώστε να υπεραποσβεσθεί το κόστος της εκπαίδευσης στη διάρκεια του εργασιακού βίου. Στο διάγραμμα Δ10 εμφανίζονται κατατάξεις χωρών όπου η εκπαίδευση σχετίζεται πρώτον, με την τρέχουσα εργασία ενός 32χρονου απασχολούμενου που επιθυμεί να αποκτήσει νέες δεξιότητες πάνω στο αντικείμενο της

εργασίας του, και δεύτερον, με την αλλαγή εργασίας ενός 50χρονου απασχολούμενου, προφανώς είτε μετά από μακρά περίοδο ανεργίας είτε λόγω κατοχής δεξιοτήτων χαμηλής πλέον ζήτησης. Απαιτείται, βεβαίως, πολύ υψηλότερη αύξηση αποδοχών στην περίπτωση του 50χρονου απ' ό,τι στην περίπτωση του 32χρονου, που σημαίνει ότι είναι εξαιρετικά δύσκολο να γίνει αλλαγή καριέρας απ' ό,τι να αποκτηθούν κάποιες πρόσθετες δεξιότητες. Όπως αναφέρεται στη

Δ109: Συμμετοχή ενηλίκων σε προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης κατά συχνότητα χρήσης γραμματικών δεξιοτήτων στην καθημερινή ζωή (ΟΟΣΑ, [Skills Outlook 2017](#))

Δ10: Χρηματικά κίνητρα* για επένδυση των εργαζομένων σε προγράμματα εκπαίδευσης που σχετίζονται με την εργασία και σε προγράμματα επανακατάρτισης για αλλαγή εργασίας (ΟΟΣΑ, [Skills Outlook 2017](#))

* Απαιτούμενη αύξηση αμοιβών πριν την εκπαίδευση για να αποσβεσθεί το κόστος της εκπαίδευσης στην διάρκεια του εργασιακού βίου.

μελέτη του ΟΟΣΑ, αυτό συμβαίνει αφενός διότι δεν υπάρχουν κατά κανόνα φορολογικά κίνητρα για επανακατάρτιση σε τελείως διαφορετικές δεξιότητες όπως υπάρχουν για την κατάρτιση επάνω στο αντικείμενο της τρέχουσας εργασίας, και, αφετέρου, ο 50χρονος έχει πολύ μικρότερο χρονικό ορίζοντα για να αποσβεσθεί το κόστος εκπαίδευσης. Στην χώρα μας, που έχει και το μεγαλύτερο πρόβλημα διαρθρωτικής ανεργίας, η επιλογή πλήρους επανακατάρτισης είναι περισσότερο απαγορευτική απ' ό,τι σε άλλες χώρες.

Οι εργαζόμενοι με υψηλότερες δεξιότητες έχουν την ικανότητα να μάθουν νέα πράγματα και να προωθήσουν, έτσι, την καριέρα τους βελτιώνοντας τις δεξιότητές τους. Αντίθετα, οι εργαζόμενοι με χαμηλές δεξιότητες και, κυρίως, οι άνεργοι τείνουν να μη συμμετέχουν σε προγράμματα για εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων, και, ως εκ τούτου, όχι μόνο δεν βελτιώνουν τις δεξιότητές τους αλλά και αισθάνονται παγιδευμένοι καθώς η καριέρα τους δεν οδηγεί σε υψηλότερα επίπεδα ευθύνης και αμοιβών.

Βεβαίως, στην Ελλάδα της κρίσης, η μη συμμετοχή σε προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης (και, κυρίως, των μακροχρόνια ανέργων) ίσως εξηγείται από το γεγονός ότι είτε δεν υπάρχουν στοχευμένα προγράμματα επανακατάρτισης, ή ότι τα προγράμματα που υπάρχουν είναι υψηλού κόστους ή χαμηλής αποτελεσματικότητας, ή ότι υπάρχει αποθάρρυνση του εργατικού δυναμικού για συμμετοχή σε τέτοια προγράμματα λόγω της κατάστασης που επικρατεί στην αγορά εργασίας (αδήλωτη ή ημιδηλωμένη εργασία και άτυπες μορφές απασχόλησης). Σημειώνεται ότι η αγορά εργασίας είναι απωθητική για πολλούς, κυρίως νέους και με προσόντα εργαζόμενους, καθώς ακόμη επενεργεί η

τεράστια ύφεση που υπέστη η οικονομία μας την τελευταία οκταετία, και η συνακόλουθη αδυναμία πολλών αδύναμων επιχειρήσεων να ορθοποδήσουν, ιδίως με τους αργούς ρυθμούς που ανακάμπτει η ελληνική οικονομία. Η ακολουθούμενη οικονομική πολιτική δεν επιτρέπει στην οικονομία μας να επιστρέψει με ταχύτερα βήματα σε ισχυρότερους ρυθμούς ανάπτυξης, ώστε να μειωθεί η ανεργία ταχύτερα, καθώς το όλο θεσμικό πλαίσιο αποτρέπει τις κερδοφόρες ιδιωτικές επενδύσεις που δημιουργούν σταθερές θέσεις εργασίας και υψηλά σχετικώς εισοδήματα.

Όλα τα παραπάνω σημαίνουν ότι χρειάζεται να γίνει μεγάλη προσπάθεια εφαρμογής προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, ώστε η χώρα μας να εξειδικευθεί σε τεχνολογικά προηγμένους κλάδους, χωρίς η ανεργία να διατηρείται σε υψηλά επίπεδα. Η ανεργία μπορεί να μειώνεται αλλά ένα μεγάλο μέρος της αντιστοιχεί σε χαμηλές δεξιότητες, σε σχέση με αυτές που απαιτούνται σήμερα στην οικονομία. Εξάλλου, το γεγονός ότι 360.000 άνθρωποι είναι άνεργοι για πάνω από τέσσερα χρόνια υποδηλώνει ότι οι άνθρωποι αυτοί θα είναι δύσκολα απασχολήσιμοι, στο μέλλον, χωρίς μαζικά προγράμματα επανακατάρτισης. Προγράμματα κοινωφελούς εργασίας που προσφέρουν προσωρινές δουλειές σε μακροχρόνια ανέργους με χαμηλές δεξιότητες δεν αντιμετωπίζουν το πρόβλημα.

Είναι επιτακτική ανάγκη, λοιπόν, να αντλήσουμε ιδέες από τις διαπιστώσεις του ΟΟΣΑ για το κατάλληλο μείγμα δεξιοτήτων που απαιτείται σήμερα για την εξειδίκευση μας οικονομίας σε τεχνολογικά προηγμένες δραστηριότητες. Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ ([ΟΟΣΑ, Skills Outlook 2017](#)) οι χώρες πρέπει:

α) να μεριμνούν ώστε οι απόφοιτοι των σχολείων τους να διαθέτουν προσόντα με αναγνωρισιμότητα, σύγχρονες δεξιότητες με ισχυρή ζήτηση στην αγορά. Οι χώρες μπορούν να εναρμονίσουν τα χαρακτηριστικά των δεξιοτήτων που διαθέτει ο πληθυσμός τους μετά τις απαιτούμενες δεξιότητες από τους διάφορους κλάδους μέσω παροχής υψηλής ποιότητας επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που

να περιλαμβάνει (i) **μαθησιακή εμπειρία σε χώρους δουλειάς και (ii) στοχευμένες πολιτικές για μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ του ιδιωτικού τομέα, των πανεπιστημίων και των ερευνητικών κέντρων.**

β) να άρουν τα εμπόδια στην απόκτηση δεξιοτήτων από τον πληθυσμό. Οι ενήλικες έχουν ανάγκη να αναπτύσσουν συνεχώς και να προσαρμόζουν τις δεξιότητές τους. Αυτό σημαίνει ότι οι χώρες θα πρέπει (i) **να καταργήσουν όλα τα εμπόδια στην ανάπτυξη δεξιοτήτων, κυρίως από ενήλικες που έχουν χαμηλότερης ποιότητας δεξιότητες. Οι κυβερνήσεις, οι εργοδότες, τα συνδικάτα και οι πάροχοι προγραμμάτων εκπαίδευσης είναι ανάγκη να συνεργάζονται ώστε (ii) να παρέχονται με ευέλικτο τρόπο ευκαιρίες κατάρτισης στη δουλειά, (iii) να βελτιωθεί η πρόσβαση στην εκπαίδευση για ενήλικους, και (iv) να διευκολυνθούν οι εργαζόμενοι που επιθυμούν να συνδυάσουν εργασία με κατάρτιση.** Επίσης, απαιτείται μεγαλύτερη αναγνώριση δεξιοτήτων που αποκτώνται εμπειρικά ώστε οι εργαζόμενοι να βελτιώνουν τα προσόντα τους και να προσαρμόσουν τις καριέρες τους στις μεταβαλλόμενες ανάγκες.

γ) να χρησιμοποιούν τις δεξιότητες που διαθέτουν με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα. Οι δεξιότητες μπορούν να βοηθήσουν μια χώρα να έχει καλές επιδόσεις μέσα στις διεθνείς αλυσίδες αξίας, μόνο, όμως, εφόσον οι εργαζόμενοι κάνουν την καλύτερη δυνατή χρήση των δεξιοτήτων που διαθέτουν στις δουλειές τους. Οι χώρες πρέπει να διασφαλίσουν ότι οι εργαζόμενοι μπορούν (i) **να μετακινούνται εύκολα προς δουλειές όπου οι δεξιότητές τους όντως αξιοποιούνται, παρέχοντας ταυτόχρονα ευελιξία στις επιχειρήσεις και ασφάλεια στους εργαζόμενους. Οι χώρες πρέπει (ii) να προωθήσουν αποτελεσματικές πρακτικές διοίκησης, (iii) να σχεδιάσουν το νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία της απασχόλησης και (iv) να διαμορφώσουν το ρυθμιστικό πλαίσιο που αφορά σε ρήτρες μη ανταγωνισμού έτσι ώστε η**

εφαρμογή της εμπειρίας και η διάδοση της γνώσης να μην εμποδίζονται, αλλά να αξιοποιούνται απ' όλους τους ενδιαφερόμενους σε μια οικονομία.

δ) να ενδυναμώσουν τη διεθνή συνεργασία σε θέματα πολιτικής δεξιοτήτων. Αντί οι χώρες να ανταγωνίζονται στην προσέλκυση ανθρώπων με υψηλά προσόντα, θα πρέπει (i) **να συνεργάζονται στο σχεδιασμό και τη χρηματοδότηση προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης.** Η συνεργασία αυτή μπορεί να διασφαλίσει την ποιότητα και να διατηρήσει τη γνώση και τις δεξιότητες που χρειάζονται οι χώρες για να συμμετέχουν με επιτυχία στις διεθνείς αλυσίδες αξίας. Αυτό είναι επιθυμητό σε έναν κόσμο όπου η εκπαίδευση και η παραγωγική διαδικασία έχουν σε μεγάλο βαθμό διεθνοποιηθεί, έτσι ώστε (ii) **να λαμβάνεται υπόψη η κατανομή των ωφελειών και του κόστους στις διάφορες χώρες.**

Οικονομικές εξελίξεις

Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών: Οι εξαγωγές εκτός καυσίμων και πλοίων συνέχισαν την ανοδική τους πορεία, χτίζοντας πάνω στις καλές επιδόσεις ειδικά του Μαρτίου, Μαΐου και του Ιουνίου, με άνοδο κατά 12,1% σε τρέχουσες τιμές και ανήλθαν σε €12,9 δισ. για το 8μηνο Ιανουαρίου – Αυγούστου 2017 (έναντι €11,9 δισ. του αντίστοιχου διαστήματος το 2016 και €11,8 δισ. επίσης για το αντίστοιχο διάστημα του 2015). Παράλληλα βελτιώθηκαν οι εισπράξεις από τουριστικό συνάλλαγμα, που προσέγγισαν τα επίπεδα του 2015 (€10,5 δισ. το 8μηνο του 2017, από €9,7 δισ. το 2016 και €10,6 το 2015) ενώ και οι εισπράξεις από υπηρεσίες μεταφορών άρχισαν να ανακάμπτουν από την πτώση που ακολούθησε την επιβολή των capital controls, παραμένοντας όμως σημαντικά χαμηλότερα των επιπέδων του 2015 (€5,9 δισ. το 8μηνο Ιαν.-Αυγ. 2017, από €4,9 δισ. το αντίστοιχο διάστημα του 2016 και €7,5 δισ. το 2015). Αρνητική επίπτωση στο ισοζύγιο άσκησε η σημαντική αύξηση των εισαγωγών καυσίμων (Δ11), εξέλιξη που όμως μπορεί να συνδέεται και με τις αγορές των διυλιστηρίων και τον χρονισμό αυτών.

Δ11: Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. (ΤτΕ, Αυγ. 2017)

	(€ εκατ.) Ιαν - Αυγ		%Δ	Αυγ		%Δ
	2016	2017		2016	2017	
Ισοζύγιο αγαθών	-10.732,6	-12.370,2	15,3%	-1.174,0	-1.677,6	42,9%
Εξαγωγές χωρίς καύσιμα και πλοία	11.790,2	12.908,9	9,5%	1.257,5	1.410,4	12,2%
Εξαγωγές καυσίμων	3.716,0	5.077,2	36,6%	586,4	531,1	-9,4%
Εισαγωγές χωρίς καύσιμα και πλοία	20.963,0	22.426,6	7,0%	2.324,4	2.502,9	7,7%
Εισαγωγές καυσίμων	5.170,1	7.778,9	50,5%	692,0	1.110,5	60,5%
Εισαγωγές πλοίων	228,9	240,0	4,8%	10,7	15,8	47,7%
Εισπράξεις από υπηρεσίες	16.998,4	19.419,6	14,2%	4.064,6	4.724,1	16,2%
Τουρισμός	9.643,2	10.523,8	9,1%	3.024,9	3.521,5	16,4%
Μεταφορές	4.968,1	5.867,9	18,1%	690,7	814,2	17,9%
Άλλες υπηρεσίες	2.387,1	3.027,8	26,8%	348,9	388,4	11,3%
Εισροές από ΕΕ	1.565,4	1.168,3	-25,4%	24,6	34,5	40,4%
Τρέχουσες	811,5	743,4	-8,4%	24,0	33,9	41,1%
Κεφαλαιακές	753,8	425,0	-43,6%	0,5	0,6	8,4%
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών*	426,9	497,6	16,6%	1.659,5	1.828,9	10,2%
					169,3	

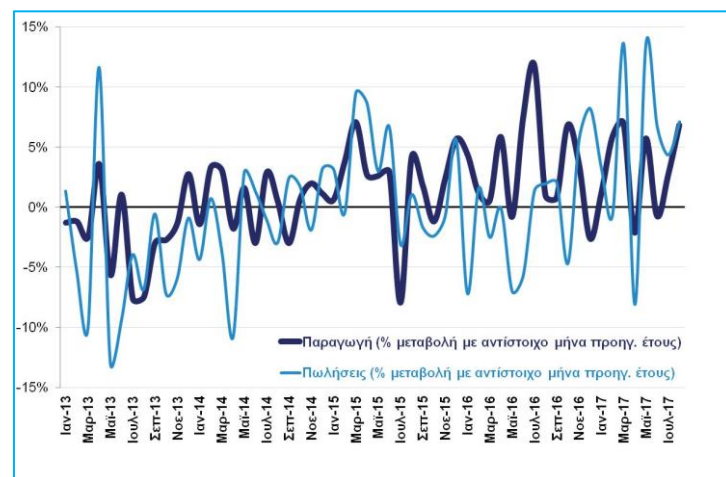
* τι εριλαμβάνονται κεφαλαιακές μεταβιβάσεις

2017)

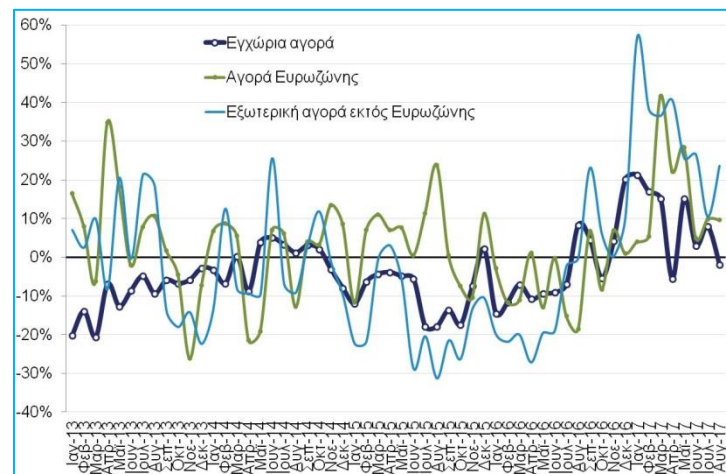
Βιομηχανία: Βιομηχανία: Σε θετικό έδαφος παρέμειναν οι πωλήσεις στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών τον Αύγουστο του 2017, ακολουθώντας την άνοδο της βιομηχανικής παραγωγής (+3,2% το διάστημα Ιαν – Αυγ 2017) και των εξαγωγών πλην καυσίμων (+6,8% το διάστημα Ιαν – Αυγ 2017). Πιο αναλυτικά, ο κύκλος εργασιών στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών σημείωσε αύξηση +7,1% τον Αύγουστο του 2017, επιπλέον αύξησης +2% τον Αύγουστο του 2016 (Δ12). Αξιόλογη άνοδο

εμφανίζουν οι κλάδοι κλωστοϋφαντουργίας (+25,4%), υπόδησης (+47,4%), ξύλου (+19,7%), χημικών (+14,7%), φαρμάκων (+30,2%) και βασικών μετάλλων (+30,2%), ενώ πτώση σημείωσαν οι βιομηχανικές πωλήσεις στους κλάδους ειδών ένδυσης (-8,1%), εκτυπώσεων (-21,2%), μηχανημάτων (-9,5%), εξοπλισμού μεταφορών (-34%) και οχημάτων (-3%). Σημειώνεται ότι, η ενίσχυση του κύκλου εργασιών στη βιομηχανία τον Αύγουστο του 2017 οφείλεται στις εξαγωγές, καθώς οι πωλήσεις στην εξωτερική αγορά κατέγραψαν αύξηση +18,8%, ενώ αντίθετα οι πωλήσεις στην εγχώρια αγορά μειώθηκαν κατά -1,9% (Δ13).

Δ12: Κύκλος εργασιών και βιομηχανική παραγωγή στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών (ΕΛΣΤΑΤ, Αυγ. 2017)

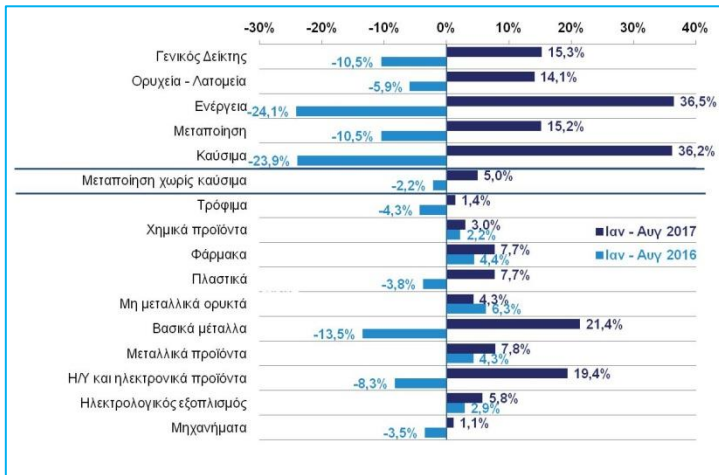
Δ13: Κύκλος εργασιών στη βιομηχανία στην εγχώρια και την εξωτερική αγορά (ΕΛΣΤΑΤ, Αυγ. 2017)

Συνολικά, κατά το διάστημα Ιαν – Αυγ 2017, ο κύκλος εργασιών στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών εμφανίζει αύξηση +5%, έναντι πτώσης -2,2% το αντίστοιχο διάστημα το 2016, με τις πωλήσεις στους περισσότερους κλάδους να κινούνται ανοδικά (Δ14). Σημειώνεται ότι η άνοδος των τιμών καυσίμων σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα το 2016, επιδρά θετικά στις πωλήσεις του κλάδου πετρελαιοειδών, ενώ η σημαντική άνοδος του κλάδου παραγωγής βασικών μετάλλων οφείλεται κατά μεγάλο μέρος και στη δραστηριότητα επιχειρήσεων παραγωγής χαλύβδινων σωλήνων που συμμετέχουν σε μεγάλα κατασκευαστικά έργα στη Βόρεια Ελλάδα.

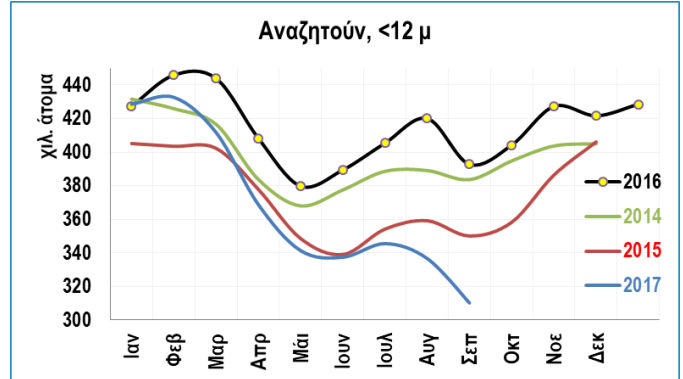
Δ14: Κύκλος εργασιών στη βιομηχανία κατά κλάδο (ΕΛΣΤΑΤ, Αυγ. 2017)

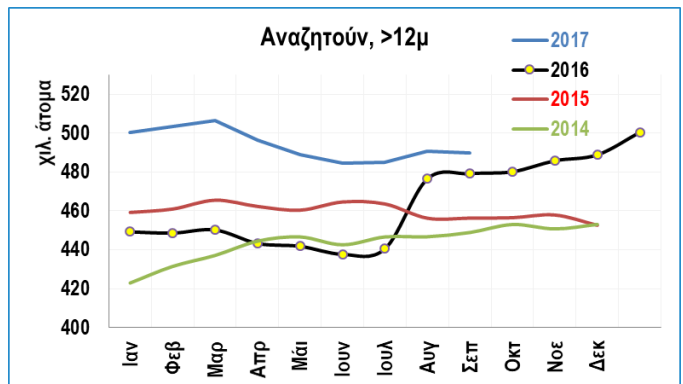
Αγορά εργασίας: Το Σεπτέμβριο συνεχίστηκε η υποχώρηση των εγγεγραμμένων στον ΟΑΕΔ ανέργων οι οποίοι αναζητούν εργασία και οι οποίοι υποχώρησαν κάτω από τις 800.000 (799.964 από 827.490 τον Αύγουστο 2017 και 871.981 το Σεπτέμβριο 2016). Την εξέλιξη αυτή προκαλεί κυρίως η σημαντική υποχώρηση όσων αναζητούν εργασία κάτω από 12 μήνες (310.215 το Σεπτέμβριο 2017 από 336.681 τον Αύγουστο 2017 και 392.809 το Σεπτέμβριο 2016, Δ15). Ο αριθμός των ανέργων άνω των 12 μηνών που αναζητούν εργασία παραμένει, με τις απαραίτητες προσαρμογές για εποχικές μικροδιακυμάνσεις και για την αλλαγή των κριτηρίων, που έγινε πέρυσι το καλοκαίρι και που μετατόπισε

μεγάλο αριθμό ανέργων να δηλώσουν ότι αναζητούν εργασία, πάνω από τα επίπεδα των προηγούμενων ετών (489.749 το Σεπτέμβριο 2017 από 490.809 τον Αύγουστο 2017 και 479.172 το Σεπτέμβριο 2016 Δ16).

Δ15: Εγγεγραμμένοι άνεργοι που αναζητούν εργασία κάτω από 12 μήνες (ΟΑΕΔ, Σεπτ. 2017)

Δ16: Εγγεγραμμένοι άνεργοι που αναζητούν εργασία περισσότερους από 12 μήνες (ΟΑΕΔ, Σεπτ. 2017)

Την ίδια ώρα, από τις αρχές του έτους συγκρατείται κάτω των επιπέδων του 2016, σταθερά και με δεδομένες φυσικά τις εποχικές διακυμάνσεις, ο αριθμός των εγγεγραμμένων που δεν αναζητούν εργασία (86.058 το Σεπτέμβριο 2017 από 94.318 τον Αύγουστο 2017 και 72.760 το Σεπτέμβριο 2016). Η εφαρμογή αυστηρότερων κριτηρίων για όσους δεν αναζητούν εργασία έχει οδηγήσει σε μια υποχώρηση του αριθμού τους και σε αντίστοιχη αύξηση όσων αναζητούν εργασία. Τέλος, οι επιδοτούμενοι εκτός τουριστικών επαγγελματιών ανήλθαν το Σεπτέμβριο 2017 (135.174) σε επίπεδα παρεμφερή με τα επίπεδα του Σεπτεμβρίου 2016 (136.123), ακολουθώντας και

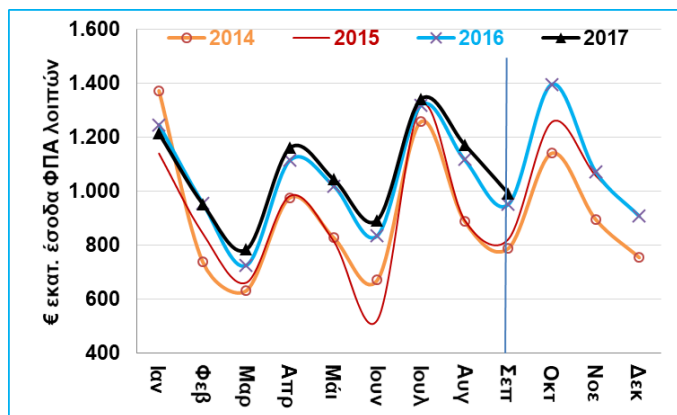

μια παρόμοια εποχική αύξηση από τον Αύγουστο. Τα επίπεδα αυτά παραμένουν αυξημένα σε σύγκριση με τον αριθμό των επιδοτούμενων του Σεπτεμβρίου 2014 (111.072) και 2015 (114.083). Οι επιδοτούμενοι τουριστικών επαγγελματιών ακολουθούν αντίστοιχη τάση, σε χαμηλότερο αριθμό των επιδοτούμενων (5.914 Σεπτ. 2017, 5.201 Σεπτ. 2016, 3.440 Σεπτ. 2015, 2.181 Σεπτ. 2014) και σε αναμονή της εποχικής κορύφωσης του αριθμού τους κατά τους μήνες του χειμώνα.

Προϋπολογισμός: Ο προϋπολογισμός του κράτους Σεπτεμβρίου επιβαρύνεται από την έκτακτη αύξηση των επιστροφών, που όμως αντισταθμίζονται από τη συγκράτηση των δαπανών για επενδύσεις αλλά και άλλων δαπανών. Την ίδια ώρα τα φορολογικά έσοδα κινούνται ελαφρά, αλλά εμφανώς, πάνω από τα επίπεδα του 2016, ακόμα και μετά την αφαίρεση των εκτάκτων όπως και τα έσοδα ΦΠΑ των 14 αεροδρομίων, αντανακλώντας πιθανότατα μια καλή τουριστική περίοδο.

Συγκεκριμένα, τα έσοδα από «ΦΠΑ λοιπών» τον Αύγουστο κατάφεραν, ως μηνιαία επίδοση, να κινηθούν ελαφρά άνω των επιπέδων του 2016, μετά την αφαίρεση των λογιστικών εγγραφών για το ΦΠΑ της παραχώρησης των 14 αεροδρομίων, και η εικόνα αυτή επιβεβαιώθηκε και το Σεπτέμβριο (**Δ17**).

Δ17: Έσοδα από «ΦΠΑ λοιπών», μετά αφαίρεση εσόδων από παραχώρηση 14 περιφερειακών αεροδρομίων (Υπ. Οικ., Σεπτ. 2017)

Την ίδια ώρα υπάρχει base effect καθώς την περίοδο μετά τον Ιούλιο 2016 τα έσοδα από ΕΦΚ και ΦΠΑ καπνών είχαν υποχωρήσει απότομα, με αποτέλεσμα

παρόλο που τα σχετικά έσοδα του 2017 κινούνται στα επίπεδα 2014-2015, να εμφανίζονται αυτούς τους μήνες αυξημένα σε σχέση με το 2016. Η εξέλιξη αυτή αντισταθμίζει σε μεγάλο βαθμό την κάποια εξασθένηση που δείχνουν ειδικά για το μήνα Σεπτέμβριο τα έως τώρα πολύ δυναμικά έσοδα από ΕΦΚ και ΦΠΑ καυσίμων. Έτσι, συνολικά τα έσοδα από ΕΦΚ και ΦΠΑ κατάφεραν απομακρυνθούν προς τα πάνω λίγο περισσότερο από τα επίπεδα του 2016, φυσικά μετά την προσαρμογή για τη λογιστική εγγραφή εσόδων στο ΦΠΑ από την παραχώρηση των 14 αεροδρομίων.

Την ίδια ώρα παραμένει η αδυναμία σε επίπεδο 9μήνου των εσόδων από τον φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων. Η καλή πορεία το Σεπτέμβριο των εσόδων από τον φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων ουσιαστικά κατάφερε να κρατήσει τα τελευταία λίγο πάνω από τα επίπεδα του 2016 και σε ότι αφορά τα μεγέθη του 9μήνου. Την ίδια ώρα όμως τα έσοδα από προηγούμενες οικονομικές χρήσεις (ΠΟΕ) που είχαν κινηθεί έως το καλοκαίρι σημαντικά υψηλότερα των εσόδων του 2016, πλέον έχουν, σε μηνιαία βάση, κατέλθει στα επίπεδα του 2016.

Σε ότι αφορά τις επιστροφές φόρων, αυτές επηρεάζονται από δυο έκτακτους παράγοντες. Καταρχήν ο αντιλογισμός της εγγραφής €296,16 εκατ. από την παραχώρηση των 14 αεροδρομίων στα έσοδα από ΦΠΑ έχει γίνει από τον Σεπτέμβριο μια αντίστοιχη επιστροφή φόρου και εγγραφή του ποσού στα έσοδα από αποκρατικοποιήσεις, ως όφειλε να έχει γίνει εξ αρχής. Αυτό σημαίνει ότι μέχρι το τέλος του έτους τόσο τα έσοδα από «ΦΠΑ λοιπών» αλλά πλέον και επιστροφών φόρου είναι τεχνητά αυξημένα κατά το ποσό αυτό. Επιπλέον, πραγματοποιούνται συμψηφισμοί επιστροφών φόρων με οφειλές όχι μόνο προς τις φορολογικές αρχές αλλά και τα ασφαλιστικά ταμεία. Όμως στη δεύτερη περίπτωση η επιστροφή φόρου εγγράφεται άμεσα, ενώ το έσοδο των ταμείων θα καταγραφεί με μικρή καθυστέρηση και σε επίπεδο φορέων γενικής κυβέρνησης. Συνεπώς, στο παρόν δελτίο εκτέλεσης προϋπολογισμού, καταγράφεται μια τεχνική επιβάρυνση των επιστροφών, για το ύψος της οποίας όμως δεν υπάρχει για την ώρα εκτίμηση. Φυσικά, παραμένει ότι μεγάλο μέρος της αύξησης των επιστροφών οφείλεται και στη πραγματική αύξηση

αυτών στα πλαίσια της προσέγγισης των μνημονικών στόχων. Έτσι, χωρίς τα έσοδα ΦΠΑ αεροδρομίων οι επιστροφές το Σεπτέμβριο ανήλθαν σε €3,78 δισ., αντί €2,57 τον Αύγουστο 2017 και με τη σειρά του μέρος αυτής της αύξησης των €1,2 δισ. οφείλεται στις τεχνητές λεπτομέρειες των συμψηφισμών. Την ίδια ώρα η συγκράτηση δαπανών επενδύσεων αλλά και η σταθερή πλέον εκταμίευση προς τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης εκ μέρους της κεντρικής κυβέρνησης για τις συντάξεις πρώην δημοσίων υπαλλήλων εξασφαλίζει την επίτευξη των στόχων για το πλεόνασμα, και παρά τη διακριτική αλλά σταθερή από τις αρχές του έτους αύξηση της δαπάνης μισθοδοσίας της κεντρικής κυβέρνησης.

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ
€368 δισ.
67% συνόλου*

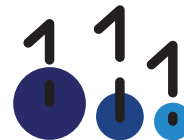
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ
€60 δισ.
51% συνόλου*

ΠΩΛΗΣΕΙΣ
€62 δισ.
43% συνόλου*

ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΚΕΡΔΗ
€2,4 δισ. **
30% συνόλου**

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ
190.000
11% συνόλου ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

ΜΙΣΘΟΙ
€4,8 δισ.
20% συνόλου***

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ
€2,1 δισ.
20% συνόλου***

ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΚΕΡΔΩΝ
€0,8 δισ.
29% συνόλου****

* 20.500 δημοσιευμένοι ισολογισμοί χρήσης 2015 που περιλαμβάνονται στη βάση της ICAP

** σύνολο κερδών κερδοφόρων επιχειρήσεων

*** % επί του συνόλου τακτικών αποδοχών (χωρίς bonus και υπερωρίες)/ασφαλιστικών εισφορών ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

**** % επί του συνόλου εσόδων από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει. Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής. Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων
και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα
Τ: 211 5006 000
F: 210 3222 929
E: info@sev.org.gr
www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation
of Enterprises

168, Avenue de Cortenberg
B-1000 Bruxelles
M: +32 (0) 494 46 95 24
E: sevbrussels@proximus.be

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ
ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

